

بررسی رابطه بین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی در بین دانش آموزان دوره دوم متوسطه

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۰ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۱۲

خلاصه

مقدمه: ر هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی در بین دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان خوی بود.

روش کار: روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۱۵۴۲۲ نفر از دانش آموزان پسر مقطع دوم متوسطه شهرستان خوی در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که به این منظور تعداد ۳۷۵ نفر با استفاده از جدول مورگان و به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب گردیدند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسش نامه های رضایت از زندگی دینر و همکاران (۱۹۸۵)، ابعاد هویت ویرایش چهارم چیک، اسمیت، تراب (۲۰۰۲) و بهزیستی ذهنی کی یز و ماگیارمو (۲۰۰۳) استفاده شد. روایی ابزارها به وسیله ی متخصصان علوم تربیتی و روانشناسی تایید شد. مقدار پایایی نیز برای ابزارها مطلوب گزارش شده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

نتایج: نتایج نشان داد که بین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی در سطح $P > 0/01$ رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد.

نتیجه گیری: ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی توانست به صورت معنی دار و مثبت میزان رضایت از زندگی را پیش بینی کند.

کلمات کلیدی: ابعاد هویتی، بهزیستی ذهنی، رضایت از زندگی.

فروزنده چینیان^۱

حسن مخلص*^۲

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی مثبت گرایی اسلامی، گروه روانشناسی، واحد خوی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران
^۲ گروه روانشناسی، واحد خوی، دانشگاه آزاد اسلامی، خوی، ایران (نویسنده مسئول)

Email: Mokhles_counseling@iau.ac.ir

مقدمه

یکی از شاخص‌های بهداشت روانی میزان رضایت از زندگی است. مراد از رضایت زندگی، نگرش فرد، ارزیابی عمومی نسبت به کلیت زندگی خود و یا برخی از جنبه‌های زندگی، همچون زندگی خانوادگی و تجربه آموزشی است. دوران تحصیل در کنار لذتها و تجربیات مثبت، فشارها و ناکامی‌هایی را نیز در پی دارد که هر یک از این عوامل، منجر به افزایش یا کاهش رضایت فرد از زندگی می‌شود. رضایت از زندگی به عنوان یکی از مهم‌ترین جنبه‌های بهزیستی ذهنی، نشان‌دهنده‌ی ارزیابی کلی فرد از کیفیت زندگی خود است. این ارزیابی شامل احساسات مثبت و منفی، همچنین تأملات و قضاوت‌های کلی در مورد زندگی است. رضایت از زندگی در دانش‌آموزان به‌ویژه اهمیت دارد زیرا این دوره از زندگی تأثیر زیادی بر شکل‌گیری شخصیت، آینده‌نگری و سلامت روانی فرد دارد (۱).

عوامل مختلفی می‌توانند بر رضایت از زندگی دانش‌آموزان تأثیر بگذارند. این عوامل شامل محیط خانواده، شرایط تحصیلی، روابط اجتماعی و وضعیت اقتصادی است. دانش‌آموزانی که در محیط‌های حمایتی و دوستانه قرار دارند و دسترسی به منابع آموزشی و فرصت‌های رشد دارند، معمولاً سطح بالاتری از رضایت از زندگی را گزارش می‌کنند. علاوه بر این، وجود روابط مثبت با معلمان و همکلاسی‌ها نیز می‌تواند به افزایش رضایت از زندگی کمک کند. از سوی دیگر، فشارهای تحصیلی، مشکلات خانوادگی و اقتصادی می‌توانند موجب کاهش رضایت از زندگی در دانش‌آموزان شوند (۲). نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه رضایت از زندگی و شاخص‌های مختلف بهداشت روانی است. طوریکه ارزیابی هر فرد از زندگی خود، عامل تعیین‌کننده عواطف مثبت مانند شادی و منفی مانند افسردگی و خشم است که وی تجربه می‌کند (۳). برای و گانل (۴) نیز در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که رضایت از زندگی

ارتباط منفی با میزان خودکشی و ارتباط مثبت با شاخص‌های بهداشت روانی جامعه دارد (۵). یکی از مفاهیمی که در زمینه رضایت از زندگی تأثیر دارد هویت می‌باشد که از دیر باز مورد توجه روانشناسان بوده است. هویت و شکل‌گیری شخصیت هر فرد از مهمترین مراحل رشد انسان در طی دوره‌ی نوجوانی است. هویت به عنوان یک مفهوم پیچیده و چندبعدی، شامل تصورات و باورهای فرد درباره‌ی خود و نقش‌هایش در جامعه است. هویت در دوران نوجوانی و به‌ویژه در میان دانش‌آموزان، اهمیت ویژه‌ای دارد زیرا این دوره زمانی است که افراد در حال شکل‌گیری خودپنداره‌ها و باورهای اساسی درباره‌ی خود و دنیای اطرافشان هستند. ابعاد هویتی دانش‌آموزان می‌تواند شامل هویت شخصی، هویت اجتماعی، هویت فرهنگی و هویت تحصیلی باشد (۱). توسعه و تقویت ابعاد مختلف هویتی در دانش‌آموزان می‌تواند تأثیرات مثبت بسیاری بر سلامت روانی و اجتماعی آنها داشته باشد. ایجاد محیط‌های آموزشی و اجتماعی که دانش‌آموزان را در فرآیند شناخت و پذیرش هویت‌های مختلفشان حمایت کند، از اهمیت بسیاری برخوردار است. مدارس و خانواده‌ها باید با فراهم کردن فرصت‌های مناسب برای تعاملات اجتماعی، مشارکت فرهنگی و موفقیت‌های تحصیلی، به دانش‌آموزان کمک کنند تا هویت‌های قوی و مثبتی برای خود بسازند (۳). شکل‌گیری هویت اریکسون را از طریق فرایند مصاحبه قابل بهره‌برداری نمود و با انطباق بردو معیار تعهد و کاوشگری روشی را برای سنجش منزلت‌های هویتی من به وجود آورد (۶) و منزلت‌های هویتی را به این صورت نامگذاری کرد: هویت موفق، هویت معوق، هویت پیش‌رس و هویت سر درگم (۱). کسانی که دارای هویت موفق هستند براساس یک دوره بررسی و کاوش به تعهد مناسبی دست یافته‌اند؛ گروه معوق در حال بررسی و جستجو هستند، اما هنوز در بسیاری از زمینه‌ها تصمیم‌گیری با ثباتی نکرده‌اند هویت

پیش رس شامل کسانی می گردد که خودشان بحران جستجوی برای یافتن هویت خویشان نداشته اند بلکه انتخاب‌های آنها به طور سنتی و یا از طریق والدین بوده است (۷).

بهبودی ذهنی یکی از مفاهیم اساسی در روانشناسی مثبت‌گرا است که به احساس کلی رضایت، شادی و عملکرد مثبت فرد در زندگی اشاره دارد. این مفهوم شامل ابعاد مختلفی مانند احساسات مثبت و منفی، رضایت از زندگی، و معنا و هدف در زندگی است. بهبودی ذهنی دانش‌آموزان به دلیل تأثیرات بلندمدت آن بر سلامت روانی، اجتماعی و تحصیلی آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ارتقاء بهبودی ذهنی در دوران تحصیل می‌تواند منجر به توسعه مهارت‌های زندگی، افزایش انگیزه و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود. عوامل متعددی می‌توانند بر بهبودی ذهنی دانش‌آموزان تأثیر بگذارند. یکی از این عوامل، محیط خانوادگی است. محیطی که در آن حمایت عاطفی، درک و تعامل مثبت وجود داشته باشد، می‌تواند به افزایش بهبودی ذهنی کمک کند. همچنین، روابط اجتماعی با همسالان و معلمان نقش مهمی در احساس تعلق و رضایت دانش‌آموزان دارند. روابط مثبت و حمایت‌کننده می‌توانند منجر به افزایش احساس ارزشمندی و اعتماد به نفس در دانش‌آموزان شوند (۸). محیط آموزشی نیز یکی دیگر از عوامل مهم تأثیرگذار بر بهبودی ذهنی دانش‌آموزان است. مدرسی که به نیازهای روانی و اجتماعی دانش‌آموزان توجه کنند و فرصت‌های مناسب برای

۲. روش شناسی

پژوهش حاضر از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها جزء پژوهش‌های همبستگی و از نظر هدف جزء مطالعات کاربردی است. در پژوهش حاضر جامعه مورد بررسی شامل ۱۵۴۲۲ دانش‌آموزان پسر مقطع دوم متوسطه شهرستان خوی در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ می‌باشد. حجم نمونه پژوهش حاضر بر اساس جدول مورگان ۳۷۵

یادگیری و رشد فردی فراهم آورند، می‌توانند بهبودی ذهنی را تقویت کنند. برنامه‌های آموزشی که به توسعه مهارت‌های اجتماعی و مدیریت استرس می‌پردازند، می‌توانند تأثیرات مثبتی بر سلامت روانی دانش‌آموزان داشته باشند (۹). اشخاص با بهبودی روانی بالا، هیجانات مثبت را تجربه کرده و از رویدادهای پیرامون خود ارزیابی مثبتی دارند، در حالی که افراد با احساس بهبودی پایین رویدادها و موقعیت زندگیشان را نامطلوب ارزیابی کرده و بیشتر هیجانات منفی مانند اضطراب، افسردگی و خشم را تجربه می‌کنند (۱۰). بنابراین توسعه اعتماد و بهبودی ذهنی می‌تواند استرس، فشارهای تحصیلی را کاهش داده و رضایت از تحصیل، اثربخشی، درگیری و غیره را افزایش دهد (۲). اهمیت توجه به بهبودی ذهنی دانش‌آموزان به عنوان یک سرمایه‌گذاری بلندمدت در سلامت جامعه باید مورد توجه قرار گیرد. با ایجاد محیط‌های حمایت‌کننده و فراهم آوردن منابع لازم برای تقویت بهبودی ذهنی، می‌توان به دانش‌آموزان کمک کرد تا نه تنها در دوران تحصیل بلکه در تمامی مراحل زندگی خود، افرادی سالم، متعادل و موفق باشند. توجه به بهبودی ذهنی می‌تواند به کاهش مشکلات روانی و افزایش کیفیت زندگی دانش‌آموزان منجر شود (۸).

بنابراین با توجه به اهمیت رضایت از زندگی در دانش‌آموزان و لزوم بررسی متغیرهای مؤثر بر آن، محقق در این پژوهش درصدد بررسی رابطه ابعاد هویتی و بهبودی ذهنی با رضایت از زندگی در دانش‌آموزان برآمده است.

نفر تعیین گردید. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای می‌باشد. از بین ۸ مدرسه مقطع دوم متوسطه شهرستان، ۳ مدرسه انتخاب و از هر مدرسه ۴ کلاس به صورت تصادفی انتخاب گردید. برای گردآوری اطلاعات لازم در این تحقیق از هردو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. از روش کتابخانه‌ای برای نگارش مبانی نظری و پیشینه تحقیق استفاده شده است و روش میدانی

بهزیستی روان شناختی (۱۸ سوال بعدی) این مقیاس دارای ۶ زیر مولفه است: پذیرش خویش، رشد شخصی، هدف در زندگی، تسلط بر محیط، خودمختاری و روابط مثبت با دیگران. بهزیستی اجتماعی (۱۵ سوال بعدی) این مقیاس شامل ۵ زیر مولفه است: مقبولیت و پذیرش اجتماعی، واقع گرایی اجتماعی، مشارکت اجتماعی، پیوستگی اجتماعی، همبستگی و یکپارچگی اجتماعی. ۱۲ سوال اول مربوط به بهزیستی هیجانی میباشد که از طیف لیکرت ۵ درجه ای برای نمره گذاری آن استفاده می شود. ۱ به معنی بدترین حالت و ۵ به معنی بهترین حالت هیجانی است. ۱۸ سوال بعدی مربوط به بهزیستی روانشناختی می باشد که از طیف لیکرت ۷ درجه ای برای نمره گذاری استفاده می شود و در نهایت ۱۵ سوال بعدی مربوط به بهزیستی اجتماعی می باشد. که برای نمره گذاری این خرده مقیاس هم از طیف لیکرت ۷ درجه ای استفاده می گردد. در قسمت بهزیستی هیجانی حد پایین نمرات ۱۲، حد متوسط نمرات ۳۶ و حد بالای نمرات ۶۰ می باشد. لذا نمره بین ۱۲ تا ۲۴ نشان دهنده بهزیستی هیجانی پایین است. نمره بین ۲۴ تا ۳۶ نشان دهنده بهزیستی هیجانی متوسط است و نمره بالاتر از ۳۶ نشان دهنده بهزیستی هیجانی بالا است. در قسمت بهزیستی روان شناختی حد پایین نمرات ۱۸، حد متوسط نمرات ۷۲ و حد بالای نمرات ۱۲۶ است. لذا نمره بین ۱۸ تا ۳۶ نشان دهنده بهزیستی روان شناختی پایین است، نمره بین ۳۶ تا ۷۲ نشان دهنده بهزیستی روان شناختی متوسط است و نمره بالاتر از ۷۲ نشان دهنده بهزیستی روان شناختی بالا است. در قسمت بهزیستی اجتماعی حد پایین نمرات ۱۵، حد متوسط نمرات ۶۰ و حد بالای نمرات ۱۰۵ می باشد. لذا نمره بین ۱۵ تا ۳۰ نشان دهنده بهزیستی اجتماعی پایین است. نمره بین ۳۰ تا ۶۰ نشان دهنده بهزیستی اجتماعی متوسط است و نمره بالاتر از ۶۰ نشان دهنده بهزیستی اجتماعی بالا است. اعتبار درونی زیر مقیاس بهزیستی هیجانی در بخش هیجان مثبت ۰/۹۱ و بخش هیجان منفی ۰/۷۸ بود. زیر مقیاسهای بهزیستی

برای اجرای پژوهش استفاده گردید. ابزار پژوهش حاضر شامل پرسشنامه رضایت از زندگی دیتر و همکاران (۱۹۸۵) و مقیاس بهزیستی ذهنی توسط کیز و ماگیارمو (۲۰۰۳) و پرسشنامه ابعاد هویت چیک و همکاران (۲۰۰۲) بود که در ادامه شرح داده شده است.

آزمون رضایت از زندگی

این مقیاس توسط دیتر و همکاران (۱۹۸۵) تهیه و از ۵ گزاره که مؤلفه شناختی بهزیستی فاعلی را اندازه گیری می کند تشکیل شده است. آزمودنیها اظهار میدارند که برای مثال چقدر از زندگی خود راضی اند و یا چقدر زندگی آنها به زندگی آرمانی نزدیک است. دیتر و دیگران (۱۹۸۵) مقیاس رضایت از زندگی (SWLS) را برای همه گروههای سنی تهیه کردند. این مقیاس متشکل از ۴۸ سؤال بود که میزان رضایت از زندگی و بهزیستی را منعکس میکرد و تحلیل عاملی نشان داد که از سه عامل تشکیل شده است ۱۰ سؤال آن با رضایت از زندگی مرتبط بود که پس از بررسیهای متعدد در نهایت به ۵ سؤال کاهش یافت و به عنوان یک مقیاس مجزا مورد استفاده قرار گرفت نمرات بالاتر در این مقیاس نشان دهنده رضایت بیشتر و نمرات پایین تر نشان دهنده رضایت کمتر است. پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ گزارش شد. همچنین به روش بازآزمایی ۰/۸۴ به دست آمد. این پرسشنامه نمره گذاری وارونه ندارد. هر چه نمره فرد در این پرسشنامه بیشتر باشد رضایت فرد نیز از زندگی بیشتر می باشد.

آزمون بهزیستی ذهنی

توسط کیز و ماگیارمو (۲۰۰۳) برای سنجش بهزیستی هیجانی، روانشناختی و اجتماعی بکار میرود که از ۴۵ سوال تشکیل شده است. ۱۲ سوال اول مربوط به بهزیستی هیجانی میباشد، ۱۸ سوال بعدی مربوط به بهزیستی روانشناختی می باشد و در نهایت ۱۵ سوال بعدی مربوط به بهزیستی اجتماعی می باشد. بهزیستی هیجانی (۱۲ سوال اول) دارای دو زیر مولفه هیجانان مثبت و منفی است.

برای بدست آوردن پایایی و روایی این پرسشنامه با توجه به خواستگاه فرهنگ ایرانی صورت گرفته است. پایایی این پرسشنامه از طریق روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که ضرایب حاصله برای ابعاد هویت فردی ارتباطی، اجتماعی، به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۸۳، ۰/۷۵ و ۰/۸۵ بدست آمد (۹).

شیوه اجرا

به منظور اجرای پژوهش به هماهنگی اداره ی آموزش و پرورش شهرستان خوی و اخذ مجوز، با جامعه ی مورد نظر که در این پژوهش مدارس و دانش آموزان مقطع متوسطه دوم پسرانه شهرستان خوی بودند، مراجعه شد. پژوهشگر ضمن ارائه توضیحات، پرسشنامه های ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی را به صورت انفرادی و بدون ذکر نام در اختیار آزمودنی ها قرار خواهد داد و با اطمینان از آمادگی آزمودنی جهت همکاری و پاسخگویی به پرسش نامه ها، از آن ها خواسته که با آرامش و دقت در مدت زمان مشخص شده که توضیح داده شد و به پرسش نامه ها پاسخ دهند.

روش آماری

برای تجزیه و تحلیل داده های این تحقیق از شاخص های آمار توصیفی مانند (میانگین، انحراف معیار و ...) و همچنین از آمار استنباطی با استفاده از آزمون لون، کالموگروف اسمیرنوف، خطی بودن رابطه ی بین متغیرها، استقلال خطاها و آزمون دوربین واتسون و عدم وجود هم خطی و آزمون تلورنس و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شد. داده های به دست آمده پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS-25 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۳. یافته ها

ابتدا به بررسی نرمال بودن و همگنی واریانس های می پردازیم. برای بررسی این پیش فرض از آزمون تک نمونه ای

روانشناختی و اجتماعی دارای اعتبار درونی متوسط از ۰/۴ تا ۰/۷ و اعتبار مجموع هر دو این مقیاسها ۰/۸ و بالاتر بود. در مطالعه کی یز و ماگیارمو (۲۰۰۳) برای بررسی روایی این مقیاس از روایی عاملی استفاده شده است. نتایج تحلیل عامل تاییدی ساختار سه عاملی این مقیاس را تایید کرده است. ضریب پایایی و پایایی باز آزمایی ۰/۸۶ گزارش شده است. پایایی مقیاس بهزیستی ذهنی و زیر مقیاس های بهزیستی هیجانی، بهزیستی روانشناختی و بهزیستی اجتماعی به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۶، ۰/۶۴ و ۰/۷۶ می باشد. آلفای کرونباخ برای هر یک از موارد فوق به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۸۶، ۰/۸۰ و ۰/۶۴ محاسبه شده که حاکی از همسانی درونی مطلوب مقیاس است.

آزمون ابعاد هویت چیک و همکاران

تهیه این پرسشنامه توسط چیک و همکاران (۲۰۰۲) با انتخاب گونه هایی از فهرست ویژگی های هویتی (۱۹۷۸) که برای نشان دادن در حیطه های هویت شخصی و اجتماعی جمع آوری شده بود، آغاز شد. سپس برخی از ماده ها بازنویسی شده و برخی دیگر حذف شدند. این پرسشنامه دارای ۴۵ ماده می باشد که در هر یک از زیر مقیاس به شرح زیر است: گرایش به هویت شخصی (۱۰) ماده، گرایش به هویت ارتباطی (۱۰)، گرایش به هویت اجتماعی (۷) ماده و گرایش هویت جمعی (۸) ماده و ۱۰ ماده که به آن نمره داده نمی شود. هر یک از مقیاس ها از مجموع نمرات (۱۵) که شامل برایم مهم نیست ۱ کمی برایم مهم است ۲ تا حدودی برایم مهم است ۳ برایم خیلی مهم است و فوق العاده مهم است ۵- بدست می آید. اعتبار و پایایی پرسشنامه ابعاد هویت ویرایش چهارم پایایی این مقیاس از طریق آلفای کرونباخ توسط سازندگان در چهار فرهنگ مختلف آمریکا، مکزیک، استرالیا و فیلیپین برای بعد هویت فردی از ۸۰ تا ۰/۸۳ و برای بعد هویت ارتباطی از ۰/۸۲ تا ۰/۹۰ و برای بعد هویت اجتماعی از ۰/۸۰ تا ۰/۸۲ و برای بعد هویت جمعی از ۰/۷۲ تا ۰/۷۸ گزارش شده است. در ایران پژوهشی توسط هاشمی و جوکار (۱۳۸۹)

کالموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول شماره ۱ توصیف شاخص‌های متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار
رضایت از زندگی	۱۵/۸۴	۱/۷۸
بهزیستی ذهنی	۶۵/۴۸	۴/۲۷
ابعاد هویت	۲۱/۳۶	۳/۴۱
کلی	۳۸/۳۲	۴/۴۰
هیجانی	۷۴/۷۲	۴/۲۶
روانشناختی	۳۸/۱۳	۲/۳۲
اجتماعی	۳۶/۳۲	۴/۶۵
هویت شخصی	۲۵/۶۱	۲/۲۴
هویت ارتباطی		
هویت اجتماعی		
هویت جمعی		

جدول ۱ میانگین نمرات مولفه‌های رضایت از زندگی، بهزیستی ذهنی و ابعاد هویت را نشان می‌دهد.

جدول ۲- آزمون کالموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیرها	Z	SIG
رضایت از زندگی	۰/۴۵	۰/۱۹
بهزیستی ذهنی	۰/۱۲	۰/۳۶
ابعاد هویت	۰/۳۹	۰/۲۵

جهت بررسی این پیش فرض از آزمون لون استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

مندرجات جدول ۲ نشان می‌دهد که آزمون کالموگروف اسمیرنوف برای هیچ کدام از متغیرها معنادار نیست. لذا توزیع متغیرهای مورد مطالعه در گروه‌ها در سطح $P < 0/05$ نرمال است.

جدول ۳- آزمون لون برای همگنی واریانس خطا

متغیر	F	SIG

۰/۶۹	۰/۸۹	رضایت از زندگی
۰/۴۷	۰/۴۷	بهبودی ذهنی
۰/۵۳	۰/۳۶	ابعاد هویت

به منظور بررسی ارتباط ابعاد هویتی با رضایت از زندگی در دانش آموزان مقطع دوم متوسطه با توجه به نرمال بودن داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌گردد نتایج به دست آمده به شرح زیر است:
نتایج حاصل در جدول زیر آمده است:

مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد که واریانس خطای متغیرهای وابسته در گروه‌ها همگن است. چراکه F محاسبه شده برای هر کدام از متغیرها در سطح $P < 0.05$ معنادار نیست.

جدول ۴- ضریب همبستگی پیرسون بین ابعاد هویتی با رضایت از زندگی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
هویت شخصی	۱				
هویت ارتباطی	۰/۳۲**	۱			
هویت اجتماعی	۰/۳۶*	۰/۳۸*	۱		
هویت جمعی	۰/۳۲*	۰/۲۶*	۰/۲۸**	۱	
رضایت از زندگی	۰/۲۳*	۰/۱۴*	۰/۲۶**	۰/۲۸**	۱

در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار است. ** در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.
همان‌طور که در جدول آمده است بین ابعاد هویتی با رضایت از زندگی در سطح $P < 0.05$ رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌گردد نتایج به دست آمده به شرح زیر است:

جدول ۵- ضریب همبستگی پیرسون بین بهبودی ذهنی با رضایت از زندگی

متغیر	۱	۲	۳	۴
هیجانی	۱			
روانشناختی	۰/۸۲**	۱		
اجتماعی	۰/۷۹**	۰/۸۷**	۱	
رضایت از زندگی	۰/۲۴**	۰/۳۶**	۰/۲۲**	۱

** در سطح معنی‌دار همان‌طور که در

وجود دارد.

جدول آمده است بین ابعاد بهبودی ذهنی با رضایت از زندگی در سطح $P > 0.01$ رابطه مثبت و معنی‌دار

برای بررسی رابطه ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی توانایی پیش‌بینی رضایت از زندگی: برای آزمون این فرضیه از رگرسیون همزمان استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ ارائه شده است

جدول ۶ نتایج تحلیل رضایت از زندگی از روی ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی

Sig	F	β	T	R^2	B	متغیر پیش بین
۰/۰۳	۵/۸۴	۰/۱۲۴	۲/۲۰	۰/۱۵	۰/۱۵۷	هیجانی
۰/۰۲	۷/۵۲	۰/۱۱۳	۱/۷۸	۰/۱۳	۰/۱۵۶	روانشناختی
۰/۰۱	۵/۶۵	۰/۱۷۸	۲/۴۵	۰/۱۴	۰/۱۴۷	اجتماعی
۰/۰۴	۶/۰۷	۰/۲۳۱	۱/۶۵	۰/۲۵	۰/۱۵۴	هویت شخصی
۰/۰۲	۴/۵۲	۰/۲۰۷	۲/۳۵	۰/۲۴	۰/۴۳۵	هویت ارتباطی
۰/۰۳	۳/۱۱	۰/۲۴۱	۲/۲۳	۰/۱۶	۰/۱۴۲	هویت اجتماعی
۰/۰۱	۸/۱۳	۰/۲۵۲	۳/۶۵	۰/۶۳	۰/۱۵۷	هویت جمعی

چنانچه از جدول ۶ به دست می‌آید ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی توانست میزان رضایت از زندگی را پیش‌بینی کند.

بحث

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی در بین دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان خوی انجام شد. نتایج نشان داد که بین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی در سطح $>0/01$ رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد. همچنین ابعاد هویتی و بهزیستی ذهنی توانست به صورت معنی دار و مثبت میزان رضایت از زندگی را پیش‌بینی کند. این یافته‌ها با نتایج تحقیق (کاموس و همکاران، ۲۰۲۴، گارسیا مارتینز، ۲۰۲۳، کاپل، ۲۰۲۴، پژوهی و ناد، ۱۴۰۲، ترکاشوند و کرامتی، ۱۴۰۱، دلفان بیرانوند و بیات، ۱۴۰۱، شهابی عنبران و جعفری، ۱۴۰۲، مرادی و یاراحمدی، ۱۴۰۱ همسو می‌باشد.

در تبیین این نتایج می‌توان گفت هویت به مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، باورها، ارزش‌ها و تجربیات فردی و اجتماعی اطلاق می‌شود که فرد را از دیگران متمایز می‌کند. هویت شامل جنبه‌های مختلفی مانند هویت فردی، اجتماعی، فرهنگی و شغلی است و بهزیستی ذهنی شامل احساسات و افکار مثبتی است که افراد در مورد زندگی خود دارند. این مفهوم اغلب با عواملی مانند رضایت از زندگی، شادی و تعادل احساسی ارتباط دارد و رضایت از زندگی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های بهزیستی ذهنی است و به معنای ارزیابی کلی فرد از کیفیت زندگی خود است. این ارزیابی می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند روابط اجتماعی، وضعیت اقتصادی، سلامتی و دستاوردهای شخصی باشد (۱۰). بر

مستقیم یا غیرمستقیم بر رضایت از زندگی تأثیرگذار باشد. هویت شخصی به ادراک فرد از خود به عنوان یک موجود یکتا و متمایز اشاره دارد (۱۰). این بعد شامل باورها، اهداف، و ارزش‌های فردی است که می‌تواند حس معناداری و هدفمندی به زندگی بدهد. زمانی که دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه از هویت شخصی قوی برخوردار باشند، به احتمال زیاد احساس رضایت بیشتری از زندگی خواهند داشت، زیرا آن‌ها خود را به عنوان افراد با ارزش و دارای قابلیت‌های منحصر به فرد می‌شناسند.

و نیز اساس نتایج حاصل از ضریب همبستگی نشان داد که بین بهزیستی ذهنی با رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته‌ها با نتایج تحقیق (سان و همکاران، ۲۰۲۴، روزلر و المر، ۲۰۲۳، زولینگر، ۲۰۲۴، پژوهی و نادى، ۱۴۰۲، رجب پور، هادی زاده و پوراریا، ۱۳۹۹، فرضی و فرجی، ۱۳۹۸، تقوایی نیا، ۱۳۹۸، حسینی، ۱۳۹۸، نظامی رنجبر و کاکابرابی، ۱۳۹۸، عبدالقادری، کافی ماسوله و مرادی کلارده، ۱۴۰۰، مالکی و حسن زاده، ۱۴۰۱) همسو می‌باشد.

در تبیین این نتایج می‌توان گفت بهزیستی ذهنی به ارزیابی‌های مثبت فرد از زندگی خود و احساسات مثبت و منفی که در طول زمان تجربه می‌کند، اشاره دارد. این مفهوم شامل سه مولفه اصلی است: رضایت از زندگی، عواطف مثبت و عواطف منفی. رضایت از زندگی یک جزء کلیدی از بهزیستی ذهنی است و به ارزیابی کلی فرد از کیفیت زندگی خود بر اساس معیارهای شخصی اشاره دارد. این مولفه به معنای رضایت فرد از جنبه‌های مختلف زندگی از جمله روابط خانوادگی، دوستی‌ها، تحصیل و فعالیت‌های روزانه است. دانش‌آموزانی که رضایت بیشتری از زندگی دارند، به احتمال زیاد از بهزیستی ذهنی بالاتری برخوردار هستند، زیرا ارزیابی مثبت از زندگی خود به طور مستقیم بر احساسات و نگرش‌های آن‌ها تأثیر می‌گذارد (۹). عواطف مثبت و منفی دو مولفه دیگر بهزیستی ذهنی هستند که تجربه روزانه فرد از احساسات مختلف را توصیف می‌کنند. عواطف

اساس نظریه‌های هویتی هویت به عنوان یک سازه پیچیده و چندبعدی، شامل جنبه‌های مختلفی مانند هویت فردی، اجتماعی و فرهنگی است. اریک اریکسون، یکی از روانشناسان برجسته، هویت را به عنوان یک فرایند مداوم تعریف می‌کند که در طول زندگی تکامل می‌یابد. او معتقد است که توسعه یک هویت قوی و یکپارچه می‌تواند به بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی منجر شود (۱۱). تحقیقات متعددی ارتباط بین هویت، بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی را بررسی کرده‌اند. افرادی که هویت فردی و اجتماعی قوی‌تری دارند، معمولاً سطح بالاتری از بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی را گزارش می‌کنند. همچنین، مطالعات طولی نشان داده‌اند که تغییرات در هویت و بهزیستی ذهنی می‌تواند به تغییرات در رضایت از زندگی منجر شود و هویت و بهزیستی ذهنی به عنوان دو عامل کلیدی می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم بر رضایت از زندگی تأثیر بگذارند. هویت قوی و بهزیستی ذهنی بالا می‌تواند به فرد کمک کند تا با چالش‌های زندگی بهتر مقابله کند، احساس ارزشمندی بیشتری داشته باشد و در نهایت، از زندگی خود رضایت بیشتری داشته باشد (۱۲).

همچنین بر اساس نتایج حاصل از ضریب همبستگی نشان داد که بین نمره ابعاد هویتی با رضایت از زندگی رابطه مثبت و معنادار بود. این یافته‌ها با نتایج تحقیق (مائو و پنگ، ۲۰۲۳، کیرچیل - کو، ۲۰۲۴، کیم، لی و یانگ، ۲۰۲۳، ترکاشوند و کرامتی، ۱۴۰۱، جنگی زهی و پورقاز، ۱۳۹۸، دلفان بیرانوند و بیات، ۱۴۰۱، شهابی عنبران و جعفری، ۱۴۰۲، پژوهی و نادى، ۱۴۰۲، رجب پور، هادی زاده و پوراریا، ۱۳۹۹، فرضی و فرجی، ۱۳۹۸، عبدالقادری، کافی ماسوله و مرادی کلارده، ۱۴۰۰، مالکی و حسن زاده، ۱۴۰۱ همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت هویت به عنوان مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها و تصورات فردی درباره خود، نقش مهمی در شکل‌دهی به تجربه‌ها و احساسات فرد دارد. در این راستا، ابعاد هویتی شامل هویت شخصی، هویت اجتماعی و هویت فرهنگی می‌شود که هر یک از این ابعاد می‌تواند به طور

بهزیستی ذهنی می‌تواند به بهبود رضایت از زندگی کمک کند و بالعکس، ایجاد محیط‌هایی که بهزیستی ذهنی را حمایت می‌کنند می‌تواند منجر به افزایش رضایت از زندگی شود (۱۳). بنابراین، تمرکز بر راه‌های افزایش بهزیستی ذهنی مانند تقویت روابط اجتماعی، ارائه حمایت‌های روانی و تشویق به فعالیت‌های مثبت می‌تواند به بهبود کلی رضایت از زندگی دانش‌آموزان کمک کند.

ملاحظات اخلاقی

در تمامی مراحل پژوهش سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد. ضمن دادن آزادی انتخاب به شرکت کنندگان و دادن اطمینان جهت رعایت اصول رازداری، سعی بر آن بود تا به حریم شخصی افراد احترام گذاشته شود.

تشکر و قدردانی

از همه ی کسانی که در پژوهش حاضر شرکت کردند و همه افراد که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌شود.

تعارض منافع

این مقاله بنا به اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

مثبت شامل احساسات شادی، امید و آرامش است، در حالی که عواطف منفی شامل احساسات غم، اضطراب و ناامیدی می‌شود. دانش‌آموزانی که بیشتر عواطف مثبت و کمتر عواطف منفی را تجربه می‌کنند، احتمالاً سطح بالاتری از بهزیستی ذهنی و در نتیجه رضایت بیشتری از زندگی خواهند داشت (۴).

بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی به طور نزدیکی به هم مرتبط هستند. بهزیستی ذهنی بالاتر می‌تواند منجر به احساس رضایت بیشتر از زندگی شود و بالعکس. برای دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه، عواملی مانند موفقیت‌های تحصیلی، روابط مثبت با همسالان و خانواده، و حمایت‌های اجتماعی می‌توانند به افزایش بهزیستی ذهنی و در نتیجه افزایش رضایت از زندگی کمک کنند. مطالعات نشان داده‌اند که حمایت اجتماعی، مدیریت استرس و برخورداری از منابع روانی مثبت می‌توانند به طور قابل توجهی بر بهزیستی ذهنی تأثیرگذار باشند (۹). بنابراین بین بهزیستی ذهنی و رضایت از زندگی رابطه‌ای وجود دارد. این رابطه در دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه که در مرحله‌ای از زندگی خود هستند که با تغییرات زیادی مواجه می‌شوند، اهمیت ویژه‌ای دارد. تقویت

References

1. Delfan Beiranvand, Arzoo and Bayat, Ahmad. (1401). The mediating role of social interaction perception in the relationship between ethical behavior and identity dimensions among students, *Journal of Transcendental Education*, ۲(۲), ۱۷-۳۰.
2. Delfan Beiranvand, Arzoo and Bayat, Ahmad. (1401). The mediating role of social interaction perception in the relationship between ethical behavior and identity dimensions among students, *Journal of Transcendental Education*, 2(2), 17-30.
3. Pourghaz, Shirin, Tomaj, Hajar and Tomaj, Abdul Jalal. (2019). The effect of cognitive load-based education on students' self-concept and subjective well-being, *Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 3(23), 75-85.
4. Farzi, Aysan and Faraji, Rabab. (2019). The role of religious adherence, self-efficacy and life satisfaction in students' mental health and academic achievement, *Quarterly Journal of Modern Psychological Research*, 14(54), 25.
5. Abdolqadri, Marie, Kafi Masouleh, Seyed Musa and Moradi Kalardeh, Parisa. (۱۴۰۰). The effectiveness of mindfulness on psychological well-being and life

- satisfaction in female students with divorced parents, *Journal of Psychology*, ۹(۱۲), ۶۵-۷۴.
6. Mao, Y. & Peng, C. (2023). Promoting academic self-efficacy, positive relationships, and psychological resilience for Chinese university students' life satisfaction. *Educational Psychology*, 43(1), 78-97.
 7. Kim, Y., Lee, Y., & Yang, E. (2023). Vocational identity of emerging adults: the inter-relationships of vocational identity dimensions. *Journal of Adult Development*, 1-12.
 8. Rösler, I. K. & Ellemers, N. (2023). Falling on deaf ears: The effects of sender identity and feedback dimension on how people process and respond to negative feedback— An ERP study. *Journal of Experimental Social Psychology*, 104, 104419.
 9. Douwes, R. (2023). Well-being of students in higher education: The importance of a student perspective. *Cogent Education*, 10(1), 2190697.
 10. Pajouhy, Tahereh and Nadi, Mohammad Ali. (1402). The effectiveness of cyberbullying reduction training packages for students and parents on self-esteem and life satisfaction of high school students, *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 18(64), 157-174.
 11. Hosseini, Hossein. (2019). The effect of social-emotional skills training on students' mental well-being and academic adjustment, *Journal of Motor and Behavioral Sciences*, 2(1), 1-10.
 12. Babakhani, Maryam and Parandin, Shima. (1402). (Structural model of social competence and subjective well-being based on psychological capital with the mediating role of life satisfaction in young girls and women of Sarpol Zahab. *Social Psychology Research*. No. 50, 31-42
 13. Hashemi, Zahra, Jokar, Bahram (2009). "Investigating the relationship between religious and Islamic orientation and dimensions of identity", *Scientific Research Monthly of Daneshvar Behaviour*, Shahid Saleh University, 40, 32, 59-74.
 14. Torkashvand, Masoumeh and Keramati, Hadi. (1401). Predicting types of bullying based on subscales of moral dissociation and moral identity in elementary school students in Tehran, *Journal of Thought and Child*, 12(2), 93-110.
 15. Alipour Gourand, B.; Azmoudeh, M.; Esmailpour, K.; and Hosseini Nasab, S. (2012). The relationship between dark and light dimensions of personality and life satisfaction through the mediation of value orientations. *Journal of Positive Psychology*. 8(4): 95-112
 16. Rajabpour, Somayeh, Hadizadeh, Roya and Pouraria, Amirhossein. (2019). Studying the relationship between mental health and life satisfaction with suicidal tendencies in students, *Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 3(32), 1-11.

Original Article

Investigating the Relationship Between Identity Dimensions and Subjective Well-being with Life Satisfaction Among High School Students

Received: 09/01/2025 - Accepted: 02/05/2025

Foruzandeh Chinian¹
Hasan Mokhles^{*2}

¹ M.A. in Islamic Positive Psychology,
Department of Psychology, Khoy.C.,
Islamic Azad University, Khoy, Iran
² Department of Psychology, Khoy.C.,
Islamic Azad University, Khoy, Iran

Email: Mokhles_counseling@iau.ac.ir

Abstract

Introduction: The main aim of this study was to investigate the relationship between identity dimensions and subjective well-being with life satisfaction among second-year high school students in Khoy city.

Methods: The research method of the present study is correlational. The statistical population of the present study was 15422 male second-year high school students in Khoy city in the academic year 2023-2024, for which purpose 375 people were selected using the Morgan table and multi-stage cluster random sampling method. To collect information, the questionnaires of life satisfaction by Diner et al. (1985), the fourth edition of the identity dimensions by Chick, Smith, Traub (2002), and subjective well-being by Keyes and Magyarmo (2003) were used. The validity of the instruments was confirmed by experts in educational sciences and psychology. The reliability of the instruments was also reported to be satisfactory. The Pearson correlation test was used to analyze the data.

Results: The results showed that there is a positive and significant relationship between identity dimensions and subjective well-being with life satisfaction at the $P < 0.01$ level.

Conclusion: Identity dimensions and subjective well-being were able to significantly and positively predict life satisfaction.

Keywords: Identity dimensions, subjective well-being, life satisfaction